

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 14765

TIẾNG-DÂN

Chức nhiệm kiêm Chủ-biên
HUỠNH-THỨC-KHÁNG

LA VOIX DU PEUPLE

BÁO-QUÂN
Đường Đông-Bà - Huế

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Giấy thép nói số 02
Số 14765

Cái tình thần đoàn
thể khi nào cũng có
thể có được mà
không ai ngăn cấm
nổi.

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Khiếm . 500	600
3 tháng 1.500	1.800
6 tháng 3.000	3.600
1 năm 6.000	7.200

Mua báo phải trả tiền trước
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN-DÌNH-PHIÊN - AI
Đang quảng-cáo, việc riêng
vấn thương nghị trước.

Chủ-biên
TRẦN-DÌNH-PHIÊN

MỖI HOÀI NGHI ĐỐI VỚI VẤN-ĐỀ « BẢO-GIỚI LIÊN-ĐOÀN »

Gần đây anh em đồng-nghiệp ngoài Bắc đứng ra xướng khởi vấn-đề « Bảo giới liên-đoàn » (syndicat de la presse), đã hội họp bàn giải một vài lần; mà anh em đồng-nghiệp trong Nam cũng nổi gót bước theo. Tự trung tâm kể tán-thành mà cũng có người có ý dị-đồng.

Báo Tiếng-dân ở Trung-kỳ lâu nay vẫn đứng một mình. Tuy trên mấy tháng nay trong xứ cũng có một đôi tờ báo mới xuất hiện; song mình đã tự an có quonb, không muốn liên-đoàn với ai, mà ai kia cũng không cần liên lạc với mình. Thế là anh em đồng-nghiệp ngoài Bắc trong Nam, có sẵn bạn hữu mà kết giây liên lạc, duy có Tiếng-dân là ở vào cái địa điểm buộc phải đứng riêng một cõi « mỗ cõi ».

Ngồi bút ngon đèn một mình vô vô, lại đương cái khoảng canh dài đêm vắng bốn mặt đu hui này, mà bỗng đâu ngọn gió vô tình lọt vào cửa sổ, đưa cái tin tức hai đầu trời kia đến (trời đây là chỉ trời nhỏ xứ ta), cho mình hay rằng các bạn đồng-nghiệp đương quyền bạn rú bẻ, xướng đờn họa phách, mở một cuộc « chung vui » (kiêng tiếng buồn không dám nói). Mình đều là người ngoài cõi, song trên vài ba năm nay vẫn mang cái tên đồng-nghiệp, được cái bản hạnh theo gót anh em chen chèo trong cái trường mà ở xứ ta thường phò một cái danh hiệu tốt đẹp là « trường ngôn-luận », thế thì đối với vấn-đề « bảo giới liên-đoàn » này, tuy chưa rõ nội dung và kết cục ra thế nào, song thấy đi sẵn mà mừng lòng, trông rưng mai mà đờ khát (見關心喜望梅止渴). Nghe đến cái tên, cũng không sao ngăn được mỗi cảm tình.

Hiện ở các nước văn-minh ngày nay, bất kỳ là nghề gì, hệ một số đông người, đồng làm một chức nghiệp thì tất có một cái cơ quan để liên lạc mà bình vực quyền lợi chung trong chức-nghiệp ấy. Báo giới liên-đoàn, cũng không có ý nghĩa gì khác hơn là một đoàn thể để bảo trợ nhau trong nghề « cầm bút » như trăm ngàn nghề khác kia. Báo giới ở xứ ta xuất hiện đã trên 3,4 mươi năm nay mà nghề nghiệp chưa được phát đạt, nhất là báo quốc vẫn lại chịu cái quyền hạn hẹp hoải. Đương ngôn-luận đã không mở mang mà

nghề biên tập cũng không được rành rỏi; thậm chí tư cách cá nhân với công việc đoàn thể, chức nghiệp chung với quyền lợi riêng, là nơi quyền hạn cần phải phân biệt trong nhà nghề, mà làm kẻ mai miệt trong làng báo, còn chưa nhận biết. Đó là chưa nói đến điều khác. Đương khoảng báo giới hiện nay mà có người đứng ra tổ chức thành đoàn-thể để bình vực nhau, không phải một điều đáng mừng trên đường ngôn-luận sao?

Song, còn ở trong núi thì ngọn nước thương trong, mà ra khỏi núi rồi thì giòng nước hay đục, (在山泉水清, 出山泉水濁). Việc gì trên đời cũng cần phải suy xét trước khi ra làm. Về vấn đề này, báo Trung-lập số 6353, ông Bùi-thế-Mỹ đã có một bài bày tỏ ý kiến; trong lại có thuật mấy lời dị-đồng của ông Hoàng-tích-Châu là chủ báo Đông-Tây. Mấy lời chân-chính, ai đã đứng chừa trong làng báo và đã trông thấy cái huy hiệu « Ái-hữu tương-tử » các đoàn thể ở xứ mình, cũng công nhận là một lời được thạc. Tiếng-Dân cũng không có ý kiến gì khác hơn hai bạn đồng-nghiệp nói trên. Song xin lấy nghĩa đồng nghiệp mà phụ thêm mấy điều hoài nghi dưới đây, cung cho anh em trong báo giới suy nghĩ:

1. Từ báo quốc-văn xứ ta, ở dưới quyền kiểm-đuyệt, quyền hạn vẫn có ngăn, dầu có báo giới liên-đoàn gì gì, cũng không vượt ra ngoài phạm vi hẹp hoải ấy, thì có đoàn cũng như không.
  2. Chủ-nhiệm phần nhiều không phải người viết báo, mà người viết báo phần nhiều không có trách nhiệm như ông Hoàng-tích-Châu đã nói, thì nhóm báo nhiều người không viết báo, không chịu trách nhiệm, hợp lại làm một cái đoàn-thể, đoàn-thể ấy sẽ ra thế nào?
  3. Gần đây báo-giới xuất hiện cũng nhiều mà cũng có nhà bị chết, cho đến các tay cầm bút, cũng như có thời vận đó đen. Xem cái cảnh hưởng đã qua, giống như là số phận các nhà ngôn luận ở xứ ta gồm trong câu vấn đề: « may ai nấy nhớ, rùi ai nấy chịu ». Như có liên-đoàn, có cách gì làm cho cái trạng-hướng ấy sẽ không trông thấy được không?
- Ấy là kẻ qua mấy điều, ngoài ra còn làm sự đáng hoài nghi nữa. Những điều như thế mà

ÔNG CAM-ĐỊA ĐƯỢC THA

Bom bay, 26 janvier
Vi mục đích muốn an lòng dân chúng, nên chính phủ Anh đã quyết định thả ông Cam địa và các nhà lãnh tụ quốc gia bị bắt tù này. Người ta nói rằng khi được tin ấy ông Cam địa không chịu ra ngục, vì đạo luật về thuế muối chưa phá hủy, và tất cả những người bị bắt với ông chưa được thả hết.
Nhưng tiếp đó lại được tin rằng ông Cam địa đã ra ngục. Sau khi ra ngục thì ông Cam địa lại ra ngoài để thăm gia đình và thăm người thân. Ông Cam địa đã ra ngục một cách bí mật, không ai biết. Ông Cam địa đã ra ngục một cách bí mật, không ai biết.
Ông Cam địa đã ra ngục một cách bí mật, không ai biết. Ông Cam địa đã ra ngục một cách bí mật, không ai biết.

Tin buồn

Bản báo có được tin buồn rằng lệnh-ái của bản báo chủ nhiệm là có HUỠNH-THỨC-LANG tức Mme LÊ-TÂN vì bệnh mà đã từ trần hôm 31 janvier 1931 (18 tháng chạp ta) tại làng Thanh bình, huyện Tiên Phước, tỉnh Quảng nam. Bản báo đồng nhân xin có lời chia buồn và tỏ lòng thương tiếc.

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

hai quyền, mỗi quyền 0320
hội liên-đoàn cũng không phương gì bỏ cứu, thì dầu có mang một huy hiệu tốt đẹp không kèm gì cái tên hội báo giới ở các nước, mà rút cục chỉ diễn cái trò « rước khách đưa ma, chúc mừng dự tiệc », như các hội mà nhà báo thường công kích lâu nay, không lấy gì tỏ cho công chúng biết cái bản sắc đặc biệt của Liên-đoàn báo giới, như vậy lại phạm vào cái câu ông Bùi-thế-Mỹ đã lo xa: « đoàn kiết nhau hay chia rẽ nhau ». Sự buồn chung-ấy không phải một điều nên để ý hay sao?
« Ngán người ở theo, không bằng một người nói thẳng ». Tiếng-Dân rất phục câu nói của ông Bùi-thế-Mỹ, nên phụ thêm một lời:
Liên-đoàn bằng tình thần hơn là liên-đoàn bằng hình thức.

Một cách la rầy cháu

Cái tánh « ăn hiếp » là cái tánh riêng của tất cả loài động vật, từ con voi nhỏ xiu xiu cho đến ông người ta là chưa hề muốn loại. Hiếp có mạnh yếu khác nhau, có tôn ty thương hạ, có giai cấp phân biệt, có sang hèn giàu nghèo, nghĩa là hiếp cái để so le không đồng ở trong xã hội mà tồn tại ngày nào là vấn đề sự ăn hiếp ngày ấy.
Thế là từ đời xưa đến nay, nhân loại không chịu được ai cho hiếp. Hiếp là tiếng ăn hiếp, mà nào có nghe nói đến cái tên ấy đâu! La vi những phe nọ, họ sắp đặt rất khôn khéo. Bữa trước Lạc-nhân nói chuyện « thuyết trung quân » chính là kể một cái kẻ xảo quyệt của bọn người quyền quí. Chuyện báo người ta chịu cực khổ, nhiều khi phải bỏ cả tánh mệnh để làm cho thân gia tông tộc mình được sung sướng, là chuyện lịch sử, mà phổ biến cả danh từ tốt đẹp, nghĩ có quý quyết không? Họ lại khéo lợi dụng cái giáo dục để mà gieo cái thuyết có lợi cho họ vào óc kẻ bình dân làm cho công việc « ăn hiếp » vẫn tiến hành mà không ai nhận thấy.
Đó là cả một chuyện lớn mà nghe chơi, chờ ngoài ra biết bao nhiêu chuyện mình không nhớ kể đến. Từ các chốn nhà giấy việc quan cho đến trong công xưởng thương trường, đâu đâu hết có bóng người tự hời là cái câu chuyện ấy hóa thành câu chuyện đầu môi.

Cột nhục tương-tàn

Nguyên ở làng Kỳ Phúc huyện Ng di lộc (Nghệ-an) có một người tên là Song năm nay tròn hai mươi tuổi, cha mẹ mất sớm không có anh em, ở với một người chị. Gia tài của được ba mẫu ruộng giao cho hai người chủ tên là N... và K... canh tác để đơm cũng đủ để sống.
Năm nay người chị Song hỏi vợ cho Song và làm nhà cho ở riêng. Mọi nhà Song về chơi nhà hai ông chú xin chia ruộng lại cho. Hai người chú có ý muốn chiếm lấy ruộng không chịu trả, nhà lập mưu với nhau, đến tối mua rượu cho Song uống say, rồi hai chú vật cháu ra, một người thời giữ, một người bóp họng người chú kia. Giết xong, hai tên hung thủ lùa thì thể Song ra sau nhà đào lỗ chôn, rồi chặt cái lỗ trên. Sang hôm sau đến báo với Lý trưởng rằng tên Song bị bọn cướp sát hại ở với họ đã năm sáu ngày nay không thấy về, chắc bị giết rồi.
Lý trưởng đi báo quan huyện, quan huyện tức cho Lý trưởng và Hương kiểm tìm người chú kia tên Song hoặc có mưu gì, mới đến xét nhà. Khi đến xét thì trong nhà chẳng có tang tích gì, nhưng ở sau nhà có dấu máu mới đổ. Hương kiểm bèn báo toàn phủ để cử ra đào lên thời quá nhiên thấy thì thể Song chôn ở dưới Lý trưởng và hương kiểm bèn bắt một người chú đóng góp giải lên huyện. Cạn tên kia thời bỏ trốn, sau ba ngày lại lên về nhà, tuần phủ lại bắt được, đưa nộp huyện. Hiện nay đã giải hai tên hung thủ ấy lên tỉnh để xét hỏi. Cột nhục tương-tàn có kim đại ác, mong rằng quan trên trừng trị những bọn ấy cho thật nghiêm.

Thời cuộc Trung-hoa CỎ LÈ TƯƠNG VỚI TRƯỞNG PHÂN LẬP MẠI CHĂNG?

Nói đến thời cuộc Trung-hoa thì ai cũng dễ mất vào hai người trọng yếu và hiện có thể lực, là Trương giới-Thạch và Trương học-Lương. Mọi rồi thấy một tờ báo Hoa kiều bàn về việc ấy, có ý phê phán về cuộc tương lai Trung-hoa. lược lược sau này để cùng một tài liệu cho các nhà khảo sát thời cuộc.
Hiện trong cuộc Trương Tường giác lập này (ở lý nghĩa là như hai cái sừng đối nhau), muốn cho điều kiện này:
1 Là xu về cuộc thống nhất.
2 Là xu về cuộc phân trị.
Nói cho rõ ra, Trương mà hẳn là cam lòng chịu lụy, định thỉnh mạng theo Nam kinh chánh phủ, mà không giám kháng cự, thì Trương tuy là gian hùng có lòng ghen ghét, hoặc cũng ăn nhằm dung cho Trương Tường tồn tại mà không dám gây sự khinh suýt. Còn bên kia, Trương mà hẳn chịu nổi tiếng ym hơi, nhất thiết ngồi xem P uog Trương tùy ý mà loạn làm gì thì làm, thời Trương tuy là người thô bạo, hoặc giả đối với Trương cũng đáng sợ từ lẽ bề ngoài mà không dám bưng ra để lẫn lộn. Như thế thì thời cuộc chưa chắc được yên lặng lâu dài, song cái mối khôn nan cũng chưa

phát với. Trại lại nếu hai đều trên mà có một đều không thiết liên được thì thế nào mà tránh khỏi sự quyết liệt.
Trên nói xu về cuộc thống nhất là thế nào? Tức là tại chánh Bắc phương do Ninh phủ chỉ, phối, quân đội cũng quan lại Bắc phương cũng do Ninh phủ điều khiển và nhiệm miễn mà Trương Tường như như phái tuân theo. Trương đã phục tùng Trương ương và ủng hộ Ninh Tường thì ngoài ra có ai, thuận theo, cuộc yên lặng có thể thiết hiện. Ấy là một lẽ.
Còn nói xu về cuộc phân trị, tức là Ninh phương đối với cuộc tại châu, quân đội và chánh trị... bên Bắc phương thấy đều để cho tự do xử trí mà không can dự vào, và phương Nam có (t) ngoại khoản bao nhiệm cũng cho Trương Tường được cái quyền lợi chia hưởng. Trương đã chia lòng mà đối Trương như thế thì Trương cũng không cần đến gì mà phải động binh để gây chuyện khổ để. Cuộc yên lặng cũng thiết hiện trong một lúc. Ấy lại là một lẽ.
Song nếu Trương mà không có lòng muốn cái gì phương Bắc thì sao lại kéo mấy mươi vạn quân nhập quan làm gì? Còn Trương mà có lòng đương cho Trương Bắc ở ngoài Trữ đất thì cần gì khó nhọc hao binh tổn công mà lo trừ Diêm và Phùng? Nghiệm thế thì lo Trương và Trương đã thành cái thế « hai bên không nương nhau ». Hiện nay nguyện vọng độc như của Trương là thân quân đội Diêm Phùng để hậu thêm thực lực của mình, yện cầu Nam kinh chia phi tức và quân hưởng. Song Trương có họ hững gì mà thất toan đến thế! Trương đã mất công phu bao nhiêu để dẹp Diêm Phùng, mà Trương ngồi không thời nhiều mà hưởng cái thành công ấy, báo Trương không cảm tức sao? Ấy là nhờ giúp lực cho kẻ cướp và thêm binh cho giặc để khuy rớt lại mình? Trương Tường cũng chẳng vừa chi: Mượn cái tên « Tài lý » một mặt thì thu số nhập của Phùng phương, một mặt thì mua tài chánh cho được thông suốt; Song tại chánh là mạng mạch của địa phương, Trương cũng không đại gì trao quyền cho kẻ khác, để ngày sau mạng cái họ tên rún ăn năn. Xem thế thì Phùng Ninh hai bên, không thể nào có cái tình chất thỏa hợp.
Yêu cầu với Phùng Trương mà không được hiệu quả thì Trương lo chính đồn Nam phương, khoảng tương quân bị, vậy tuổi ngoại trải để dự bị về cuộc chiến tranh thứ hai sau này. Trương đã không vừa ý với Trương về sự giục vọng họ kia thì Trương sẽ trở lại liên hợp với Diêm Phùng (hiện đã có đại liên hợp bị một ít quân chánh ủy viên hội) diễn lại tấn kịch: « Bắc phương đại Đông minh ».

Thời cuộc sau này, sẽ gây ra thế nào? xem đó cũng hiểu được....
Bài báo trên đây, là cái tâm sự và tình thế của Trương Tường có vẻ rõ ràng, ai có ý xem xét thời cuộc Trung-hoa, thì đoàn trước xem.
Lạc-nhân
P. T.
Hải-An dịch

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

MỘT ĐỀU KHÔNG NGỜ
HAY LÀ SÁCH

HÀN-VIỆT TỰ-ĐIỂN

Nơi đến từ điển các bạn trong làng văn ở nước ta, ai cũng còn nhớ đến công việc hội Khai trí tiến đức ở Hà-thành năm nọ, đã lập một hội đồng tu thư để ban lập một bộ Việt-Nam tự-điển, định góp lại hết cả các thư tiếng nguyên của ta cùng các tiếng mượn ở nước khác để làm một bộ đại tự-điển rất hoàn toàn như bộ Pháp-văn tự-điển của tòa Hàn-lâm Pháp. Nhưng kể có lòng mong mỏi vẫn không viết được. Nhưng, ước chầy dưới cầu, Việt-Nam tự-điển trái đã mấy năm rồi mà vẫn biệt vô âm tín. Không biết Việt-Nam tự-điển sẽ có một ngày nào ra mặt được chăng? Cách ít lâu, ở các viện ở Huế lại định biên tập một bộ Hàn-Việt tự-điển, đem những danh từ và thành ngữ chữ Hán dịch nghĩa ra chữ Nam, theo đúng như bộ từ nguyên của Tàu, mà có thêm một ít tiếng thuộc riêng về nước ta; bắt đầu từ năm 1925, đến nay đã sáu năm trường mà mười phần tiến hành chưa được một. Vì chẳng cách sắp đặt theo bộ thư chữ Hán (thật như từ nguyên) thì đầu sách có thành được nữa, thì những người không biết chữ Hán hoặc học chữ Hán chưa thông cũng không thể làm sao dùng nổi. Đó là chưa nói rằng bộ sách ấy chỉ thiên về các danh từ và thành ngữ cũ, chứ những danh từ về khoa học, về triết học, về tân văn hóa thì như tưởng bộ qua.

Ngoài hai bộ sách chưa thành kể trên, lại có mấy bộ sách Việt Pháp tự điển của các giáo sĩ hoặc mấy nhà học giả người Pháp. Nhưng những sách này chỉ sưu tập những tiếng thượng đẳng bằng ngày đã không đủ cho trình độ học thuật quốc dân ta ngày nay mà lại không thích ứng với những người không có biết chữ Pháp.

Ta xem thế thì đủ rõ trong kho sách quốc-văn ta chưa có một bộ Từ điển hoặc Tự điển có giá trị để giúp cho người mình nghiên cứu quốc-văn. Nếu ai có bảo rằng ngày nay quốc văn đã là thứ tiếng thông dụng trong dân-gian, thì ký giả dám đáp lại: quốc văn ta thành từ tiếng thông dụng thì phải có một bộ tự điển cho hoàn toàn để dịch nghĩa tất cả các tiếng thông dụng trong quốc văn, hoặc ít ra là một bộ từ điển dịch nghĩa hết thấy các danh từ chữ Hán (vì tiếng nước ta mượn rất nhiều danh từ chữ Hán), mà cũng chỉ có danh từ ấy là nghĩa lý sâu xa khuất khúc, khó hiểu mà thôi, mà từ tự điển hoặc từ điển ấy lại phải biên tập và sắp đặt một cách rất tiến dụng cho đủ mọi người. Ký giả đương mong đợi ước ao một bộ sách như thế ra đời, - mà chắc

là ai cũng mong đợi như ký giả - lại thấy đăng trên báo cái tin ông Đào duy Anh chủ nhiệm «Quan hải Lung thư» đã soạn xong một bộ Hàn Việt từ điển «đương sắp đặt xuất bản. Cái lòng ao ước lâu nay ngày nay được thỏa mãn chẳng? Ký giả vẫn lấy làm vui mừng khôn xiết. Nhưng ký giả còn nữa tin mà nữa nghi: không dám chắc hẳn rằng Việt nam tự điển của Khai trí tiến đức ở Hà thành và Hàn Việt tự điển của Cổ học viện Huế, trái năm mười năm chưa thành, mà Hàn Việt từ điển của «Quan hải Lung thư» lại thành trước. Ký giả lại đặt tìm đến Quan hải hải âm. Quả nhiên ông Đào cho xem cả xấp nguyên cáo của «Hàn Việt từ điển», một chồng dày đến hai tấc rưỡi. Ký giả không xem hết được chỉ xem qua loa, tìm thú thích thì thấy đại khái rất rõ ràng. Nào các danh từ từ trường, dùng, nào các danh từ từ trường môn về các khoa học thuật (đủ cả các khoa: từ đạo giáo, y học, hóa học, toán học, xã hội khoa học v... không sót một khoa, đều có giải nghĩa rõ ràng. Các danh từ chuyên môn lại có chú thêm chữ Pháp. Cách sắp đặt thì theo thứ tự văn quốc ngữ, cho nên đầu những kẻ không biết một chữ Hán cũng có thể tra được.

Ký giả giám nhắc rằng một bộ từ điển mà sưu tập được trên hai vạn rưỡi (25.000) danh từ, toàn những danh từ chữ Hán dùng trong quốc văn, thì đã là hoàn toàn lắm rồi. Bộ sách ký ra đời thật giúp cho quốc văn ta tiến lên một bước rất giải. Biết bao nhiêu người liên nay đương bức tức về nỗi đọc sách đọc báo mà không hiểu rõ ý nghĩa của hai văn; biết bao nhiêu người hiện nay đương bức tức vì nỗi muốn dùng một chữ mà không hiểu cái nghĩa xác thực của nó thế nào; nay có bộ Hàn Việt từ điển này thì những nỗi khấp nạn ấy mới mong tiêu trừ được.

Kết luận bài này ký giả rất mong cho Hàn Việt từ điển mau mau xuất bản xong, để phần lòng trong đợi của mọi người và cái tiền đồ quốc văn ta không phải là không có điều mỹ mãn.

Giang-Hệ
VĂN - PHÒNG LUẬT - SƯ
P. Mourlan và M. Pascalis
LUẬT-KHOA TIẾN SĨ
40 đường Gambetta - Hanoi

Phát mai tại Tòa-án Tourane, ngày 12 tháng 12 tháng 1931, hồi 9 giờ sáng.
Mặt thừa ở tại Tourane, đường Mosée, số 248 các bản đồ thành-phố Tourane.
Đặt giá làm trăm đồng bạc (300\$00)
Đặt giá từ năm chục đồng (50\$00) trở lên.
Hỏi thăm tại phòng ký Luật sư Mourlan và Pascalis, Hanoi

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

THANH - HÓA

Truyền đơn

Hôm 24 Janvier truyền đơn rải ở trước phố Lèn và trường Pháp Việt, nhiều cây cối cũng có truyền đơn giăng, quan phủ liền cho thụ lại hai cây để nộp thuế. Nhưng ông quan An đến nơi xét cứu tình hình và đòi ông tiếp đến để ngài hiểu dụ.

Về vụ này, có bắt tên Trác, học trò lớp nhất trường Pháp Việt và tên K. An trường, là người đã thấy truyền đơn trước nhất. Hai người này đã bị giải về tỉnh để xét hỏi.

Nghe đơn các nhà chức trách, xét truyền đơn này là của người Nghé làm, vì trong truyền đơn nhiều chỗ nói giọng Nghé.

Ngột 100 người bị bắt

Tại hai hạt Đông sơn và Thọ xuân, người ta mới dò được một bọn cộng sản rất đông; hiện ngột 100 người đã bị bắt giam tại trường binh để chờ xét xử.

Đêm hôm 23 Janvier các nhà chuyên trách bắt được tại Sông Mã (Hàm Rồng) 13 người quê ở huyện Nghi Lộc (Nghệ An). Nghe đâu những người này bị tìm nã giữ làm, nên theo đường thủy trốn ra; số một thám đã gửi lại để xét hỏi. (D. P.)

Chuyện bán trâu gian

Ngày 15 Janvier 1931, ký giả đi qua hàng chợ Vạn, nghe hai người đương nói to đàm luận: việc ấy, quan xử bắt mình. Ký giả liền hỏi, thì hai người ấy nói: Tên Tăng làng Ngọc vực và tên cụ Cán làng Xuân châu thuộc tổng Bái châu, huyện Yên định, được con trâu gian, rồi chúng nó nói với lý trưởng làng Ngọc vực là Hoàng Duy Lực mất 6 đồng bạc để đóng dấu thông hành. Lý Lực tham số tiền ấy, mượn người mạo tá tên Mạch và giấy thông hành. Ông nó được giấy thông hành liền đem trâu đi nơi khác bán cho tên Giao, tên Miên. Sau nhà có trâu nhận được ở địa hạt phủ Thiệu, đem trình quan xử tại, quan phủ đòi lý Lực và tên Mạch xét hỏi, tên Mạch tình thực không biết đầu đuôi thế nào, nên cứ khai rằng không bán trâu cho ai bao giờ. Lý Lực bán nai ba con bỏ để lột luôn thể nào, nên quan và thầy thông không chịu mình cứu cho ra đưa bán trâu gian, cứ nghe lời tên Giao vu oan cho tên Mạch, mà kết án tên Mạch năm tháng tù, cho trôi chuyện. Ký giả nghe câu chuyện như thế, ng 1 ở trong có đến oan khuất. Mong rằng quan trên minh xét đưa gian và kể ngay.

Đi đường lại cáo

NOHÉ AN

Kể hơn người thớt
Mới đây ký giả đi đường gặp hai chò trạm phu, gánh một bị công, hóa, xem bộ nặng nhọc lắm, than nói với nhau rằng: «Ký này nhà nước có lương cho lính lệ, mà anh em mình thì không, năm trước đây lương lính lệ cũng như lính trạm, mỗi tháng 5\$, mà năm ngoái lính lệ được tăng 1\$, năm nay lại gia 1\$ nữa là 7\$, mỗi khi họ đi công sai việc gì lại có cơm tiền xã dân chịu, ruộng lương điền cấp cho cấy làm, nguyệt bổng mỗi năm một lạng. Còn lính trạm thì chỉ ba ba mỗi tháng 5\$, hàng ngày chỉ ăn đong trong 0\$16, công việc dài để trâu phân nặng nhọc, không ngày nào khỏi; thực riêng chịu bề thiệt khổ, chẳng biết quan trên có thấu cho chăng?»

NGHỆ CHUYỆN

Cửu người chìm ghe

Ngày 11 Janvier 1931 có nhiều thuyền ra đánh cá ngoài biển (Cửa-Tàng) được trận cuồn phong làm nhiều thuyền bị lật nhật thiệt hại hết nghiệp và bị chết, song lái có biết một c lễ thuyền tên là Lê văn-Tiếp là rô chủ thuyền Huỳnh-vân-Đái, có cứu được 2 chiếc thuyền bị hư tại ngoài biển, một chiếc 8 người ở làng Di-loan và 1 chiếc làng Vinh-an. Hai thuyền này vào gần bờ thì sóng đánh quá và thuyền lật nhật người qua, nên phải bị bờ hư bể, và bị chết 1 đứa con nít độ 13, 14 tuổi.

Gặp cơn nguy hiểm mà hết lòng cứu giúp như tên Lê-Tiếp rất là ít có.

QUẢNG NAM

Về việc bầu cử phó tổng Đoàn
Việc cử phó tổng Đoàn trong tỉnh

PHÒNG KHÁM BỆNH

THÂN-TRỌNG-PHƯỚC,
thầy thuốc

Bắt đầu từ 20 Janvier 1931 tức là mừng hai tháng chạp ta.

Buổi sáng : Từ 9 giờ rưỡi đến 11 giờ rưỡi.

Buổi chiều : Từ 3 giờ rưỡi đến 5 giờ rưỡi.

Số nhà 141 - tại đường : Gia-long (Ngã Giời)
Trước mặt trường Pháp-Việt cũ
giấy phép số 287HUE

THÉ-GIỚI-SU bình giá 1\$ 200
DẶC-GIA (Gửi tiền trước) 1\$ 300
ở xa xin gửi tiền trước
Đào-duy-Anh, Huế

Phủ-Kế-tương phủ Điện bản từ ngày quan trên sức về sát cứ, thiêu thiêu hai ba tháng nay, mới nghe sát cứ Phó-tổng đoàn người làng là một là Huỳnh-Trình, nhưng dân chúng bất phục tình. Anh này năm trên bị trạm kiểm kiện phải bồi con trâu hai mươi bốn đồng bạc cho trạm kiểm, sau cái danh Huỳnh-Tiệc, làng đặc làm Phó lý trưởng. Thấy Phó Thiệu-Hành là thông gia cùng ông thân xã Tịch, nên vì tình duyên mà cứ làm thông đoàn, thật không xứng đáng chút nào.

H. x. Đ.

QUẢNG NGÃI

Từ các đám biểu tình bữa 25 janvier đến nay, ở Quảng-ngãi không xảy ra việc gì nữa.

Nhưng quan toàn quyền đã thương thuyết với quan Thống soái và quan Khám sứ Trung kỳ để đem một cơ binh ngoại quốc (lính lệ dương) vào gìn giữ tỉnh Quảng-ngãi. Lính

DRAGEES

Vermifuge

RUDY

Tri bệnh

SẢN LÀI

Thuốc viên Dragees Rudy trị bệnh sản lồi rất hiệu nghiệm, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragees Rudy có bán hàng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE (L. NARBREAU)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hàng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

Bưởi Tết

Ở xa, mua trên 6 chai, khỏi chịu tiền cước phí.
Mỗi chai giá 1\$50
THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Dầu Khuyhnh - Diệp

MỚI RỒ LÀ HAY!

Dầu Khuyhnh - Diệp

MỚI RỒ LÀ RẺ!!!

Dầu Khuyhnh - Diệp

MỚI RỒ LÀ NỘI HÓA!!!

đã ra được 18 số thật hay!

AI ca nam quân CÔ NHƠN hồ mái - nhĩ hay như CÔ DUNG hát nam - khách bì MỤ QUANG đơn hơn CẬU TÔN-ÚT

Chỉ Béka lấy được tiếng đơn TRANH vào đĩa hát lần này là lần trước nhất ở Đông-Pháp.

MME RICHARD Rue Citadelle - HUẾ

BỆNH LẬU MỚI BỊ BỆNH LẬU KINH NIÊN AI LÀ NGƯỜI CÓ BỆNH??

Lậu mới bị. - Tiêu tiện nóng, buốt, có nhiều mủ dưng ba lọ... Lậu kinh niên. - Tiêu tiện nước đục hoặc vàng, mỗi buổi sáng có đi một tý mủ ở đầu bông đại, râm cho trong người bất tất khó chịu...

Thư và Mandat xin gửi: NGUYỄN - TỬ DIT SINH - HUỠ N° 44 Rue de la gare - VINH

Các quý khách xa gần xin nhớ kỹ thư CAO TAM XÃ của bản hiệu tri phong thái... Quà tết biếu các cụ già thì không gì quý hơn là mua 2 lọ CAO TAM XÃ...

MỘNG-LƯƠNG THU-QUÁN ĐƯỢC-PHÒNG NHATRANG

AI - Chuyên bán các thư sách quốc văn xuấ' bả' tại Trung Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng từ bút, các sách học, sách tây v... B/ Đại lý các thứ thuốc cao, đơn hườn, tán rất linh nghiệm của các hiệu hảo chế Việt-Nam:

BAC - NINH Bệnh quý đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TÌM-LÀ, hay LẬU NHẬP CỐT nghĩa là bệnh rất nặng người bệnh một thời gian... BẮC-NINH... CHỮ NHƠN VƯƠNG GIA-BẬT Kính cáo

Một nhà đại-lý thuốc Nam ở Huế

Nhà thuốc NAM-THIÊN-ĐƯỜNG Nam-Định, là nhà làm thuốc đã nổi tiếng khắp Đông - Dương, xa gần ai cũng hoan-nghinh và ngợi khen thuốc NAM-THIÊN-ĐƯỜNG là thần hiệu nhất, các ngài ở Trung, Nam-kỳ hằng ngày gửi thư mua thuốc rất nhiều, mà gửi thuốc từ Nam-định về các tỉnh dương trong thì mất nhiều thì giờ và tốn nhiều tiền cước cho người mua thuốc...

Nam-Thiên-Đường kính cáo

THÊM SỨC MẠNH CHO LOẠI NGƯỜI, TRỞ TUYỆT CÁI HẠI VÔ CÙNG CHO XÃ HỘI Không gì bằng:

THUỐC BÒ PHÔI HIỆU THẦN-TIÊN

Kiểm trị các chứng đau phổi, rạo phổi, ho đơm, ho khan, ho ra huyết, ho lâu thành lao, mất tiếng, ngứa cổ.

Món thuốc Thần tiên Tổng cục: 123 phố Khách NAM ĐỊNH Đại lý: 24 Hàng Đường HANOI thơ và mandat gửi cho: NGUYỄN XUÂN-DƯƠNG 123 phố Khách NAM-ĐỊNH

HÀNG TƠ LỤA

Nhà máy dệt FLACHET LEVANNHAN & C ở Huỳnh-kim gần Bình-định

có dệt các thứ hàng loãn tơ giầy hơn hàng ngoại - quốc nhuộm kỹ không phai màu. đồ quí bà dùng: làm khăn choàn, hoặc may quần áo, có nhiều, lụa, lanh, cầm-nhung đen trắng các mùi; đồ quí ông dùng: may áo mát hoặc áo lót thật có các thứ lụa và nhiều, may áo-phục có Shantung tơ

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

138-140, B⁴ Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bản-hiệu bán sỉ và bán lẻ các thứ hàng Tào, hàng Thượng-hải như là: lanh, lụa, cầm-nhung, cầm-châu v... Hàng thiết kế, thiết bèn, hàng nhuộm đen mặc đến sách không hề sợ phai trở. Bán lẻ đồ các thứ hàng Bombay, hàng Nhứt-bồn v... Khăn dệt dầy rất và theo nhiều kiểu, nhiều màu thiết đẹp. Trừ bán sỉ và lẻ đồ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ. Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bản-hiệu chế-tạo bằng khác các biscuits melanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp (375 tại bản-hiệu) mua sỉ có huê-hàng. Ở Bắc -kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N° 120 Hanoi Haiphong, giá mỗi hộp là 0\$80. Bản-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ. Ở xa xin viết thư thương-ghi. TÂN-LỢI 138-140, B⁴ Tổng-đốc-Phương Cholon

Hoa Quán-tử?

Núi kia hoa nở trắng, vườn nọ cúc khoe vàng. Hồn hồ mộng Xuân tới, hoa cỏ nở mùi hương. Đường lác xoăn về hoa nở, hương khí ngai ngào. Nếu ta không có một thứ phẩm vi thanh tao nữa đem để thưởng hoa lòng hoa mà đối với Xuân hoa sao tạo vui trong lúc tựa hoa mà trên đóa ở đường cuộc như hoa này: Vây xin các hoa trưng Quán tử thưởng thức danh trà. Ngày xuân trong cuộc truy hoan, của trà hương sơm căng ran riu riu, chế Hoa của hiệu An Thanh. Giá bán: Chè Nam sen 1\$00 một hộp. Chè Tàu thủy tiên 0\$80 một chai. AN-THÀNH 57 phố hàng Đào Hanoi Mua hàng xin gửi tiền chuyển một số

MUỒN: MAU ĐƯỢC MẠNH KHỎE? thì nên dùng Bác-Thần-Được của hiệu: Tạo-nhơn-Đường Hocmôn là danh tiếng

- NAM - KỶ THÀNH CÔNG BÁC THÀNH - ĐƯỢC 1) THẦN-HIỆU TẾ HẠI HOÀN, chữa trị các chứng phong tê bại liệt... 2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÀI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÀI HA đau bụng xót ruột... 3) SỈ LAO BỒ TANG HOÀN, là thuốc bổ lao qui ông, qui thây, qui học-sanh làm việc mệt mỏi... 4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÍNH DƯƠNG-MAI CÓ GHỀ, SANG ĐỘC PHÁT SUNG HỢT XAI hoặc cốt khí... 5) HÓA ĐÀM CHỈ KHAI TÀN, trị các chứng ho phong ho đám (HO NHIỆT) Ho ban trải mặt trong cổ hoặc ngứa cổ v... 6) BỒ TẢ THUẬN QUYÊN TẾ, nhân ĐÔNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống đóc ở trong bụng chồi nước bịnh hậu đau bụng lâu năm... 7) THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÂN, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nhĩ ĐỒ MỒ HỒI ĐÀU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00 8) ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỒU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gặp trị các chứng, như là trị bịnh "thời-khí, dịch-khí, cảm-mộ, thương hàn đi đường đem theo bộ thần thật là LINH-ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1,5p.00 BÁC THÀNH ĐƯỢC LỬA HỒN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE; Đồng bào anh em chi em cũng đã biết rõ là BÁC THÀNH ĐƯỢC ĐỀ CỐ GIẤY CHỨNG-NGHIỆM; Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay: Monsieur TRƯƠNG MINH Y Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG N° 4 Rue de la Gare à HOCMON

HỘI HÀO-HUNG ĐỒI CÁCH ĐI ĐƯỜNG LẠI RẤT TIỆN LỢI

Thưa quý ông quý bà, Bản Hội đã mở các chỉ điểm từ Loufan đến Nhatrang được ba năm nay, trước kia tầu chỉ là xếp rước bộ hành và bán vé cho các chỗ xe mà thôi. Nay Bản Hội ký contrat với sở xe lửa Saigon để chuyên chở hành khách hạng tư và hạng hóa từ Saigon-Tourane khứ hồi, và bán giấy suốt cho quan khách Tourane Saigon khỏi phiền quan khách đến gare châu chực. Kể từ 1er Décembre 1930, chúng tôi đã nhận trách nhiệm cho xe chạy đúng thì giờ, trong hai ngày theo như thể lệ số xe lửa đã định, trừ khi đường sá bị hư hỏng. Xin lưu ý: Xe chỗ nào nhiều và giá rẻ? Xe nào đẹp, máy lại tốt? Xe nào chauffeur giỏi? Xe nào xếp rước bộ hành rất lịch sự?

XE HÀO-HUNG

Vây xin quý ngài chiều cố giúp cho HÀO HUNG cho được vững bền cũng là việc thương trường của người Annam mới học đòi Hào-Hung

Thuốc cai nha-phiên cải-lương

Cành đã lừng qua cái cảnh nghìn, Chừa chừa hủ hủ mấy mươi niên. Đền khêu thí-nghiệm công bao quản, Sách thuốc tinh-lương đã cứu nghìn. Hoàn thuốc tài linh hay quá thánh, Người nghìn lúc uống sướng bằng tiên. Thập-dữu hỏi dưới khai minh bạch, Đoán bịnh xong xuôi gửi thuốc liền. 1° Nghiệm đã bao lâu? 2° Người khỏe hay yếu? 3° Hối ngày mấy bữa? 4° Mỗi bữa mấy phân, hay mấy đồng cân? 5° Xái ăn mấy lượt? 6° Có hăm gì không? 7° Thuốc hiệu hay là thuốc ngang? 8° Có táo nước không? 9° Nay bao nhiêu tuổi? 10° Làm nghề nghiệp gì? CÁC HIỆU ĐẠI-LÝ KÈ Ở SAU NÀY: Quinhon NGUYỄN-ĐỊCH-CÁP Longxuyen LƯU-THÀNH-LẬP Tamquan NGUYỄN-HÀO Saigon ĐOÀN-DINH-KHƯ Minhbinh HIỆU-VAN-AN Nguyên số tòa thông phần thương hàng TRẦN ĐỨC-CẢNH 89 phố Cửa trường Nam-Định (Tonkin)

Directeur général HUỠNH THỰC-KHANG